וטהרו לו פתחים קטנים וקא דייקת מינה טעמא דשלדו קיימת הא לאו הכי טהור אדרבה דוק מינה להאי גיסא שלדו קיימת הוא דטהרו לו פתחים קטנים הא לאו הכי פתחים קטנים נמי טמאין דכל חד וחד חזי לאפוקי חד חד אבר א"ל רבינא לרב אשי ר' יוחנן דאמר כמאן כר' אליעזר *דתנן אפר שרופין ר"א אומר שיעור' ברובע היכי דמי מת שנשרף ושלדו קיימת אמר אביי כגון ששרפו על גבי קטבלא רבא אמר כגון ששרפו על גבי אפודרים רבינא אמר *כגון דאיחרכי אחרוכי ת"ר *המפלת יד חתוכה ורגל חתוכה אמו טמאה לידה ואין חוששין שמא מגוף אטום באו רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרוייהו אין נותנין לה ימי טוהר מ"ט אימא הרחיקה לידתה מתיב רב יוסף *המפלת ואין ידוע מה הפילה תשב לזכר ולנקבה ואי ס"ד כל כהאי גוונא אימא הרחיקה לידתה לתני ולנדה אמר אביי אי תנא לנדה הוה אמינא מביאה קרבן ואינו נאכל קמ"ל דנאכל אמר רב הונא הוציא עובר את ידו והחזירה אמו טמאה לידה שנאמר ויהי בלדתה ויתן יד מתיב רב יהודה הוציא עובר את ידו אין אמו חוששת לכל דבר אמר רב נחמן לדידי מיפרשא לי מיניה דרב הונא לחוש חוששת ימי טוהר לא יהבינן לה עד דנפיק רוביה והא אין אמו חוששת לכל דבר קאמר אמר אביי אינה חוששת לכל דבר מדאורייתא אבל מדרבנן חוששת והא קרא קאמר מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא:

מתני' *המפלת טומטום ואנדרוגינוס תשב לזכר ולנקבה טומטום וזכר אנדרוגינוס וזכר תשב לזכר ולנקבה טומטום ונקבה אנדרוגינוס ונקבה תשב לנקבה בלבד *יצא מחותך או מסורס משיצא רובו הרי הוא כילוד *יצא כדרכו עד שיצא רוב ראשו ואיזהו רוב ראשו משיצא פדחתו: **גמ'** השתא טומטום לחודיה ואנדרוגינוס לחודיה אמר תשב לזכר ולנקבה טומטום וזכר אנדרוגינוס וזכר מיבעיא איצטריך מהו דתימא הואיל וא"ר יצחק *אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה אימא מדהאי זכר האי נמי זכר קמ"ל אימא שניהם הזריעו בבת אחת זו זכר וזה נקבה אמר ר"נ אמר רב *טומטום ואנדרוגינוס שראו לובן ואודם אין חייבין על ביאת מקדש ואין שורפין עליהם את התרומה ראו לובן ואודם כאחד אין חייבין על ביאת מקדש אבל שורפין עליהם את התרומה שנאמר מזכר ועד נקבה תשלחו

בראשית לח / במדבר ה / [יומא מד.]

וטהרו לו פתחים קטנים. הפתוחים מאורעצה כשאר מתים שלמים שהגדולים מצילין על הקטנים דקיי"ל מת פתחו באורעצה אם הוא בבית כל הפתחים טמאים ואם פתח פתוח מאורעצה טהור והני מילי להציל את שאר פתחים אבל להוציא הא אמרי' פותח טפח מוציא הטומאה לכד שני והכי אמרי' במס' אהלות (פי"ג מ"ז) המת פתחו באורעצה כו"א להציל את הפתחים אבל להוציא את הטומאה בפותח טפח: **ר' יוחנן.** דפליג עליה דר"ל לקיש דבעי למימר דמת שנתגלגלה גולתו טמא דאמר כמאן כר' אליעזר: **ברובע.** רובע הקב: **קטבלא.** טור שלוק וקשה ואינה נשרפת עם המת: **אפודרא.** אבן שייש. ותרוייהו כגון שעשויים בית קיבול ומשום שאין העפר יכול להתפזר: **דאיחרוך איחרוכי.** המת ולא נעשה אפר: **אין נותנין לה ימי טוהר.** דאע"ג דפשיטא לן דולד הוא: **אימר הרחיקה לידתה.** הרי כמה ימים שיצא רוב הולד לאברים וכבר עברו ימי טוהר שלה ולא ידעינן מאימת נמני: **ניתני ולנדה.** שכל דמים שתראה יהיו טמאים שלא יהיו לה ימי טוהר והכי איבעי ליה למיתני תשב לזכר ולנקבה ולנדה כלומר שבועיים דנקבה מטמאה בלא שום ראייה דדלמא נקבה הואי וימי טוהר לא יהיה לה שהרי כמה ימים שהתחילה לילד ויצא הרוב והייתו לנדה. ולקמן בהאי פירקא (דף ל.) מפרש למה הזכר זכר שאם תראה לסוף ל"ד ותזור ותראה ליום מ"א תהא מקולקלת עד יום מ"ט: **הוה אמינא מביאה קרבן ואינו נאכל.** דכיון דתני לנדה משמע דמספקא ליה אי ולד הוא אי לא קמ"ל מדלא תני לנדה אלא לזכר לנקבה דודאי פשיטא לן דולד הוא ומביאה קרבן ונאכל ומיהו ימי טוהר לית לה אימר הרחיקה לידתה: **ויתן יד.** אלמא לידת יד קרויה לידה: **והא קרא קאמר.** רב הונא אלמא לידה דאורייתא קרי ליה: **מתני' לזכר ולנקבה.** ימי טוהר לזכר וימי טומאה דנקבה: **תשב לנקבה בלבד.** אפי' הוי טומטום זכר בתר נקבות אזלינן דכל ימי זכר בין לטומאה בין לטהרה מובלעים תוך של נקבה: **מסורס.** דרך מרגלותיו ולשון היפוך הוא כמו* סרס המקרא ודרשהו: **גמ' איצטריך.** אע"ג דטומטום לחודיה מספקינן בזכר ונקבה היכא דאיתיליד זכר בהדיה לימא זכר הוא דמוכחא מילתא דהיא הזריעה תחילה קמ"ל: **לובן.** דומה לקרי: **אודם.** דומה לדם נדות: **אין חייבין על ביאת מקדש.** דלמא טהור הוא וקמייתי חולין בעזרה דאין זכר מטמא באודם ואין נקבה מטמאה בלובן: **ואין שורפין עליהם תרומה.** אלא תולין כי הואי אודם ליכא למימר זכר הוא ואין אודם מטמא בו ואי הואי לובן ליכא למימר נקבה היא ואין לובן מטמא בה הילכך תולין: **ראו אודם ולובן כאחד.** דממ"נ טמא אפ"ה לענין טומאת ביאת מקדש פטירי מקרבן כדמפרש טעמא:

תשלחו

שנשרף על גבי קטבלא. פי' טור שלוק היה כשר ושם של אדם וטרחו דכי נמי נשרף עליו טרחו ותסוך אברים מיכרים: **אמר רב נחמן אמר רב טומטום ואנדרוגינוס כו'.** קסבר רב דאנדרוגינוס ספק זכר ספק נקבה הוא דאי בריה הוא לא ימשה לא כלובן ולא כאודם אלא ודאי סבר ספקא הוא והא דפסיק רב בפרק הערל (יבמות דף פג.) כר' יוסי באנדרוגינוס לא כר' יוסי דמתני' דהתם דקאמר מהלך בחזה ושוק חכר ודאי הוא אלא כרבי יוסי דברייתא דקאמר התם אנדרוגינוס בריה בפני עצמו הוא ולא הכריעו בו חכמים לידע אם זכר אם נקבה ולאו בריה בעלמא הוא אלא כלומר ספקא וכן משמע ליה דלא הכריעו והיינו כמו שסובר רב במתניתין וכפ' בתרא דיומא (ד' עד.) דקאמר כל חלב לרבות כוי ואלי שיעור ופריך אלטריך קרא לרבויי ספקא ומשני דכוי בריה הוי (א) האי בריה הוי בריה ממש ולא ספקא והקשה רבינו שמואל בחור דאמיא בתוספתא דמס' בכורי' [פ"ב] אמיני מיר שהוא איש לא אשה הרי הוא נזיר ר' יוסי אומר אנדרוגינוס בריה בפני עצמו הוא ולא יכלו חכמים להכריע אם איש או אשה אבל טומטום אינו כן אלא ספק איש או אשה ואי לר' יוסי אנדרוגינוס נמי ספק במאי פליגי ת"ק והאי ועוד מאי אבל טומטום אינו כן וי"ל דלעולם ספק הוא ולא דמי לספק טומטום דבטומטום לא שייך למימר ביה ולא הכריעו חכמים דאין סגן שוין דלפעמים כשנקרע נמצא זכר ולפעמי' נקבה וספק שאי יכול להתברר אבל אנדרוגינוס שלא לו זכר או נקבה אבל לא הכריעו חכמים איזהו ונפקא מינה אם קידש טומטום אשה או נתקדשה ונקרע ונמצא שופכי אמ"י (ר"ה דף כט.) אנדרוגינוס מוציא את מינו טומטום אינו מוציא לא מינו ולא שאינו מינו ולא פליג ר' יוסי את"ק אלא מפרש מילתיה דת"ק או שלה ר' יוסי היא או נמי פליגי וקאמר כיון דלא הכריעו חכמים אינו נזיר דלא היה בדעתו להיות נזיר אא"כ הוי זכר ודאי או נקבה ודאית וכיון דלא הכריעו הוי לעולם ספק: **שנאמר** מזכר ועד נקבה זכר ודאי כו'. תימה בעלמא טומטום איצטריך למעוטי כיון שיש טומטום שהוא זכר ויש טומטום שהוא נקבה ופשיטא הכתוב כל זמן שהוא ספק כדממעט א) במעשר בהמה בקפץ אחד מן המנויין לתוך עשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק ולעיל ב) גבי ספק בהרת קדמה לשער לבן דדריש לה מקראי בשלהי נזיר (דף סה:) אבל אנדרוגינוס למה צריך למעוטי כיון דסבר רב דספק הוי וקשה דהא קמי שמיא גליא אם זכר אם נקבה ואמאי ממעט ליה והכי פריך בכתובות בפ' של אנו מתין (דף מב: ושם) בכמשו גבי הא דתניא כשהוא אומר למטה הזכר שאין ת"ל להביא טומטום ואנדרוגינוס ופריך מני אילימא ת"ק קסבר אנדרוגינוס ספקא הוא אצטריך קרא למעוטי ספקא וי"ל דהתם פריך שפיר דממעט אנדרוגינ' מהזכר יתירא דכתיב גבי שולח ולהכי פריך אצטריך קרא למעוטי ספקא דכיון דקמי שמיא גליא אם נקבה הוי אמאי צריך למעוטי ואם זכר הוא (ג) בא למעוטי משום דמשונה משאר זכרים א"כ ס"מ דזכר הוא ולא ספק אבל הכא דכתיב מזכר ועד נקבה איכא למימר דממעט לה ממעט שהוא משונה והאי ספק משום דלא ידעינא אי מזכר ממעט ליה והוי זכר או מנקבה ממעט ליה והוי נקבה ונראה לומר דתרי מיעוטי נינהו דהאי מלי למכתב מזכר ועד אדם או מנקבה ועד אדם ואתא חד לאנדרוגינוס וחד לטומטום או נמי מהאי מיעוטא דממעטינן אנדרוגינוס ממעטינן נמי טומטום ולא נימא דתרי מיעוטי נינהו ולאו מזכר ממעטינן להו אלא איצטריך למכתב נקבה דלא נימא זכר למעוטי נקבה אתא או איפכא:

א) [ב"מ ו: ע"ש] ב) [דף יט.]

אמר

עין משפט
נר מצוה

עא א מיי' פ"ג מהל' שאר אבות הטומאה הל' ט:
עב ב מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הל"ג סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קצד וסעי' כ"ט:
עג ג מיי' שם הל"ט. סמג שם טוש"ע שם סעי' ט וסעי' כ"ט הל"ט שטוח לטרמב"ם כל"ע שלא סכיל דין הרחוקה לידתה:
עד ד מיי' פ"ב מהל' מחוסרי כפרה הל' ו ז:
עה ה מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הל"ו ופ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הל"ו סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קצד סעי' יא:
עו ו ז מיי' שם הל"ו:
עז ח מיי' שם הל"ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:
פ ט מיי' שם הל"ו טוש"ע שם סעי' י:
פא י כ מיי' פ"א מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ז:

◆

פירוש רב האי גאון
פדחתו. פי' מצחו בלשון מקרא ופדחת בלשון חכמים:

◆

תוספי הרא"ש

[illegible]

מסורת הש"ס

מוסף רש"י
ראה בעמוד הקודם

אהלות פ"ב מ"ב

[לעיל יח. כד.]

[לקמן כט.]

[נ"ב קח.]

[כריתות ח:]

[לעיל כה:] [לקמן לא. פ"ש]

◆

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה אמר וכו' דכוי בריה הוי כצ"ל ותיבת האי נמחק: (ב) ד"ה שנאמר וכו' זכר הוא ולא למעוטי:

◆

תוספי הרא"ש

[illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones